

MÁTE VE ŠKOLE ŽÁKA-CIZINCE?

Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců (www.cizincijmk.cz) pro vás připravilo základní informace a odkazy týkající se žáků-cizinců na školách. V tomto dokumentu najdete odkazy na informační portály, možné zdroje financování, metodické dokumenty a organizace v Jihomoravském kraji, které vám mohou poradit s tím, jak postupovat, pokud máte ve své škole žáky-cizince.

TÉMATIKA VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ-CIZINCŮ-ZÁKLADNÍ ODKAZY

META, o.p.s. - www.inkluzivniskola.cz – komplexní informace o vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem, informace o tom, jak postupovat, když k vám má nastoupit žák-cizinec, legislativa, studijní materiály, podklady, překlady dokumentů, praktické informace, metodická pomoc atd.

Národní institut dalšího vzdělávání (NIDV) - www.cizinci.nidv.cz - portál podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících děti a žáky-cizince – metodická pomoc, překlady dokumentů, výukové materiály atd.

MŠMT - <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vzdelavani-zaku-cizincu> - doporučené učebnice pro výuku dětí a žáků-cizinců od předškolního věku po základní a střední školy, metodika práce s žáky-cizinci na základních školách, Krajská centra podpory pro vzdělávání dětí a žáků-cizinců; čeština jako cílový jazyk I. a II.

Česká školní inspekce - Stanovisko k poskytování poradenských služeb dětem-cizincům a žákům-cizincům <http://www.csicr.cz/cz/Poradna-QL/Poradna/Informace-pro-skoly/Stanovisko-Ceske-skolni-inspekce-poskytovani-porad>

Národní ústav pro vzdělávání - <http://www.nuv.cz/t/ciz> – terminologie, legislativa, podpůrná opatření, otázky a odpovědi atd.

Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka (AUČCJ) - <http://www.auccj.cz/> - učebnice, metodické materiály, sborníky, časopisy, odkazy

DALŠÍ PODPORA V JIHOMORAVSKÉM KRAJI

Krajský úřad Jihomoravského kraje – odbor školství – Hana Poslíková, referentka pro vzdělávání, e-mail: poslikova.hana@kr-jihomoravsky.cz, tel: 541 653 715

Magistrát města Brna – oddělení pedagogicko organizační - Irena Hudcová, pedagogický pracovník pro ZŠ, e-mail: hudcova.irena.osmt@brno.cz, tel: 542 172 181

Národní institut dalšího vzdělávání, Krajské centrum podpory – www.cizinci.nidv.cz, Šárka Dostalová, krajská koordinátorka podpory pedagogickým pracovníkům, Tel.: 775 571 604, e-mail: dostalovas@nidv.cz

Základní škola a Mateřská škola, Brno, Staňkova 14, příspěvková organizace – Mgr. Jana Hlaváčková, ředitelka školy, odborný pracovník pro NIDV, tel.: 541 219 992, e-mail: zsstankova@volny.cz, zshlavackova@seznam.cz

Středisko služeb školám a Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Brno, příspěvková organizace - <http://www.sssbrno.cz/vzdelavaci-programy>

Pedagogicko-psychologická poradna – www.pppbrno.cz, tel: 543 245 915

Portál o školství v Jihomoravském kraji - seznam základních škol, které realizují jazykovou přípravu pro děti cizích státních příslušníků

http://www.jmskoly.cz/organizace/odbor-skolstvi-jmk/oddeleni_vzdelavani/zakladni-skoly-realizujici-jazykovou-pripravu-pro-deti-cizich-statnich-prislusniku-ve-skolnim-roce

ORGANIZACE PRACUJÍCÍ V JIHOMORAVSKÉM KRAJI S CIZINCI

Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců - poskytuje výuku českého jazyka pro dospělé, částečně i pro děti, právní, sociální a kariérové poradenství, tematické kurzy pro cizince, kurzy PC a volnočasové aktivity www.cizincijmk.cz, tel. 533 433 540, cizincijmk@kr-jihomoravsky.cz

Organizace pro pomoc uprchlíkům – nabízí služby pro cizince: kurzy a doučování českého jazyka, právní či sociální poradenství <https://www.opu.cz/cs/kontakty/opu-centrala-brno/>, tel.: 731 448 938

Diecézní charita Brno - dobrovolníci, doučování českého jazyka, právní či sociální poradenství, asistence na úřadu/ve škole, tlumočení. <http://celsuz.cz/sluzby-pro-cizince/>,

Nesehnutí - buddy program, doučování dětí - <http://spolecnekrozmanitosti.cz/aktivity/buddies/>

Brno Expat Centre – <https://www.brnoexpatcentre.eu/>

MOŽNOSTI ZÍSKÁNÍ FINANČÍ

Stávající možnosti financování výuky češtiny pro děti a žáky-cizince

- a) Rozvojový program Podpora vzdělávání cizinců ve školách
- b) Výzva Šablony II – OP VVV
- c) Čerpání podpurných opatření dle § 16 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen školského zákona)

Další možnosti podpory pro školy integrující děti a žáky-cizince

- d) Dotační program Podpora aktivit integrace cizinců na území ČR
- e) Podpora pedagogických pracovníků prostřednictvím krajských center podpory NIDV
- f) Integrovaní projekty obcí

Pro podrobnější informace o zdrojích financování kontaktujte jednotlivé poskytovatele.

- a) **Rozvojový program (RP) Podpora vzdělávání cizinců ve školách**
<http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vyhlaseni-rozvojoveho-programu-podpora-vzdelavani-cizincu-ve>

- **Poskytovatel:** MŠMT
- **Předpokládaný termín vyhlášení RP pro rok 2019** – podzim 2018
- **Oprávnění žadatelé** – MŠ, ZŠ, víceletá gymnázia (v odpovídajících ročnících)
- **Předmět výzvy:** Na podporu dětí a žáků – cizinců uvedených v § 20 školského zákona v povinném posledním ročníku předškolního vzdělávání a v základním vzdělávání. Jeho cílem je přispět právními osobám vykonávajícím činnost mateřských škol, základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií zapsaných v rejstříku škol a školských zařízení na částečnou úhradu, popřípadě krytí zvýšených nákladů souvisejících s poskytováním výuky českého jazyka přizpůsobené potřebám těchto dětí a žáků – cizinců k usnadnění jejich integrace do společnosti a vzdělávacího systému ČR.
- Dotace je poskytována na předpokládaný počet dětí/žáků uvedený v žádosti.

Pro koho je RP určen (cílová skupina):

- **Modul A** – Bezplatná výuka přizpůsobená potřebám dětí a žáků-cizinců z třetích zemí
- **Modul B** – Nezletilí azylanti, osoby požívající doplňkové ochrany, žadatelé o udělení mezinárodní ochrany na území ČR a děti, žáci - cizinci umístění v zařízení pro zajištění cizinců
- **Modul C** – Zajištění bezplatné přípravy k začlenění do vzdělávání dětí a žáků osob se státní příslušností jiného členského státu Evropské unie

Škola zřízená územním samosprávným celkem, dobrovolným svazkem obcí nebo soukromým zřizovatelem podává žádost prostřednictvím kraje, církevní škola podává žádost přímo ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy.

b) Výzva Šablony II

<https://opvvv.msmt.cz/vyzva/vyzva-c-02-18-063-sablony-ii-mimo-hlavni-mesto-praha-verze-1.htm>

- **Poskytovatel:** MŠMT
- Výzva zveřejněna 28. 2. 2018, žádosti **je možné podávat průběžně až do 28. 6. 2019**
- **Oprávnění žadatelé:** MŠ, ZŠ, školní družiny a kluby, střediska volného času, ZUŠ
- Vhodné šablony pro podporu žáků-cizinců:
 - Školní asistent – personální podpora MŠ
 - Školní asistent – personální podpora ZŠ
 - Doučování žáků ZŠ ohrožených školním neúspěchem

c) Podpora podle § 16 školského zákona

<http://www.nuv.cz/t/16>

- **Cílová skupina:** osoby se speciálními vzdělávacími potřebami (s přihlédnutím k jinému kulturnímu prostředí a jiným životním podmínkám).
- *Vyhláška č. 27/2016 Sb., vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů:* Žáci s nedostatečnou znalostí nebo neznalostí vyučovacího jazyka mají nárok na podpůrná opatření prvního až třetího stupně.
- Podmínkou je vystavení doporučení školského poradenského zařízení. Doporučení se vydává pro podpůrná opatření druhého až třetího stupně.
- Z hlediska § 16 školského zákona není rozdíl mezi postavením žáků-cizinců a žáků s českým občanstvím.

Cizinců se ale §16 školského zákona týká také v případě, že podpora z §20 školského zákona byla nedostatečná a je stále potřeba děti a žáky podpořit.

Katalog podpůrných opatření pro žáky s potřebou podpory ve vzdělávání z důvodu zdravotního nebo sociálního znevýhodnění <http://katalogpo.upol.cz/>. Jedná se o ucelený manuál, vnitřně členěný na osm částí, jež přináší žákům s potřebou podpůrných opatření, jejich vyučujícím, ale i rodičům a dalším zájemcům ucelený přehled možných prostředků podpory ve vzdělávání.

d) Dotační program (DP) Podpora aktivit integrace cizinců na území ČR

- **Poskytovatel:** MŠMT
- Cílem je umožnit efektivnější integraci dětí a žáků-cizinců ze třetích zemí
- Podporovány jsou projekty zaměřené zejména na:
 - Integrovaní mimoškolní vzdělávací aktivity
 - Zvyšování efektivity vzdělávání v oblasti českého jazyka (nikoliv přímá výuka)
 - Odstraňování kulturních bariér
 - Zvyšování sociokulturních kompetencí pedagogických pracovníků

Oprávněný žadatel

- Právnícké osoby působící v oblasti vzdělávání cizinců - školy a školská zařízení, vysoké školy, nestátní neziskové organizace.
- Nemohou žádat: školy na podporu přímé výuky českého jazyka ve škole.

e) **Národní institut pro další vzdělávání (NIDV) - Podpora pedagogických pracovníků vzdělávajících děti a žáky cizince** www.cizinci.nidv.cz

- Portál podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících děti a žáky-cizince:
- Nabídka vzdělávacích programů; činnost krajských center, metodické a výukové materiály, platná legislativa; formuláře pro mateřské a základní školy přeložené do několika jazyků.
- Akreditovaný vzdělávací e-learningový program na podporu pedagogických pracovníků vzdělávajících žáky cizince, kurz poskytuje vědomostní základ pro práci s dětmi a žáky-cizinci <http://cizinci.nidv.cz/e-learning/>
- **Krajská centra podpory nabízejí:** poradenství a metodická podpora; pomoc s navazováním spolupráce škol a školských zařízení s odborníky a partnery veřejné správy a neziskového sektoru; realizace diskuzních setkání, konzultací a workshopů; metodické materiály a vzdělávací programy pro pedagogické pracovníky

Adaptační koordinátor

- Podpora pro žáky-cizince během prvních dvou týdnů po jejich nástupu do ZŠ
- Zahájení od září 2018, pilotně od dubna 2018

Náplň činnosti:

- Bude žák-cizinci pomáhat s adaptací na nové kulturní i školní prostředí, seznámí jej se školními právy a povinnostmi, s běžným režimem vyučovacího dne, s prostorovou orientací ve škole, možnostmi stravování, školní družiny, se zažitými zvyklostmi v českém kulturním prostředí i s fungováním třídního kolektivu.
- Bude se podílet na realizaci výuky základů českého jazyka.
- Pomůže zajistit bezplatnou výuku českého jazyka po skončení adaptačního období.
- Přednostně jím bude pedagogický pracovník dané školy.
- Bude se žák-cizinci věnovat v době běžné školní výuky.

Tlumočnické a překladatelské služby

- Pro komunikaci školy se žákem-cizincem a jeho zákonnými zástupci, pro překlad potřebných školních dokumentů, formulářů, pokynů či informací
- Zahájení od září 2018, pilotně od května 2018

Náplň činnosti:

- Tlumočnické služby budou k dispozici žák-cizinci a jeho rodině či zákonnému zástupci pro komunikaci se školou.
- Může zajistit vypracování překladu dokumentů, které žák předkládá škole při nástupu, případně dalších školských dokumentů, formulářů, pokynů či informací.
- Místem působnosti tlumočnické služby bude škola.

f) **Integrační projekty obcí**

Poskytovatel: Ministerstvo vnitra – Odbor azylové a migrační politiky MV ČR

Koordinátorem a garantem projektů je vždy místní správa, do realizace se nicméně zapojuje řada dalších aktérů, především nestátní neziskové organizace, mateřské, základní, střední školy.

V rámci projektů obcí je možno postupovat dvěma způsoby.

1. Samospráva může realizovat celý projekt
2. Obec si v rozpočtu ponechá jen náklady na koordinaci, vyúčtování a napsání závěrečné zprávy a jednotlivé aktivity přenesou na další subjekty (například školy), ty mohou obci navrhnout svůj dílčí projekt. Jedná se o projekt nenáročný jak administrativně, tak účetně.

Cílovou skupinou projektů jsou cizinci především z třetích zemí (tj. zemí mimo EU) a většinová společnost v dané obci. Výjimečně pak jako doplňková cílová skupina také občané zemí EU (v osobní kritické situaci) a držitelé mezinárodní ochrany (nad rámec podpory poskytované Státním integračním programem).

Některé aktivity projektů týkajících se přímo škol pro inspiraci, jako příklad:

- vzdělávání dětí cizinců v MŠ nebo ZŠ - doučování pro žáky-cizince (formou kroužků i individuálně), výuka češtiny, další vzdělávání pedagogů (jak učit češtinu žáky-cizince, kurz např. META nebo dvousemestrální kurzy na ÚJOP UK), letní intenzivní 1-2 týdenní kurz češtiny pro děti-cizince před nástupem do školy (zakončený např. tematickým výletem); informační schůzky pro rodiče žáků-cizinců, možno i za účasti tlumočnicků; využití asistenta pedagoga, který by se věnoval individuální práci s dětmi s odlišným mateřským jazykem;
- tlumočníci pro komunikaci rodičů a školy (např. na třídních schůzkách), překlady pokynů školy rodičům, případně překlad školního řádu (zkráceně a srozumitelně) do jazyka cizinců

Více informací a vyhlášení výzvy na „projekty obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni“ naleznete zde: <http://www.mvcr.cz/clanek/narodni-dotacni-titul-cizinci.aspx> (bod 4.)

Dotace na rok 2019 budou vyhlášeny na podzim 2018.

UŽITEČNÉ INSPIRACE

- Informace o české škole pro rodiče žáků cizinců - jazykové mutace - <https://www.inkluzivniskola.cz/informace-pro-rodice-jazykove-verze>
- Jazykové mutace formulářů pro potřeby MŠ a ZŠ - <http://cizinci.nidv.cz/metodiky/>
- Letáky a formuláře pro poradenská zařízení - <http://www.nuv.cz/t/formulare?lang=1>
- Překladové slovníčky do jednotlivých předmětů - <https://www.inkluzivniskola.cz/prekladove-slovnicky>
- Přehled online nástrojů a aplikací pro výuku: <http://www.inkluzivniskola.cz/cestina-jazyk-komunikace/uzitecne-odkazy-online>
- Učebnice, aktivity do výuky, rozcestník do dalších míst na internetu <http://www.czech-in-prague.cz/>
- Konkrétní aktivity při výuce zejména vietnamských mluvčích. Informace o Vietnamu z oblasti kultury, jazyka a zvyků - <http://www.klubhanoi.cz/>
- Časopis na podporu výuky češtiny pro cizince. Pracovní listy, adaptované texty, lexikální, gramatická cvičení pro různé úrovně. Možno využít zejména pro starší školní věk - <https://www.casopis-ahoj.cz/>
- Metodické materiály pro učitele, učebnice – <http://www.auccj.cz/pro-ucitele.html>
- Materiály pro výuku češtiny, diagnostika úrovně znalostí českého jazyka, snadnější dorozumění s cizincem – <http://www.cicpraha.org/cs/cestina-pro-cizince/materialy-ke-stazeni.html>

Dokument zpracovalo Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců
Pokud máte nějaké podněty k tomuto tématu, kontaktujte nás na hercikova.lenka@kr-jihomoravsky.cz
Srpen 2018